

Status	Datum vergadering Gedeputeerde Staten	Eindtermijn
Openbaar	11 april 2023	n.v.t.

Onderwerp

Aanvullend besluit samenwerkingsovereenkomsten pilot LIFE IP Donkse Laagten

Advies

1. Aan te gaan de samenwerkingsovereenkomst LIFE IP All4biodiversity / pilot Donkse Laagten (waterinfiltratie) met
2. Vast te stellen de publiekssamenvatting over het aanvullend besluit samenwerkingsovereenkomsten pilot LIFE IP Donkse Laagten

Aangezien de Commissaris van de Koning na rechtsgeldige besluitvorming door GS bevoegd is de juridische binding aan te gaan, is het advies aan hem machtiging af te geven aan dhr. B.K. Potjer, gedeputeerde Natuur, om namens de provincie Zuid-Holland de samenwerkingsovereenkomst te ondertekenen.

Besluit GS

Vastgesteld conform advies

Bijlagen

1. Samenwerkingsovereenkomst LIFE IP All4biodiversity / pilot Donkse Laagten (waterinfiltratie)
2. Giessenburg
 samenwerkingsovereenkomst LIFE IP All4biodiversity / pilot Donkse Laagten
3. Grant Agreement LIFE IP All4biodiversity zoals vastgesteld door GS op 10 november 2020

1 Toelichting voor het College

Pilot Donkse Laagten draait om natuurgebied Donkse Laagten (Natura 2000) en de agrarische omgeving in de Alblasserwaard. Staatsbosbeheer, Agrarisch Collectief Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, Groene Cirkel Kaas en Bodemdaling, Waterschap Rivierenland en de provincie Zuid-Holland werken binnen deze pilot samen aan concrete maatregelen die de biodiversiteit van het hele gebied verhogen en die tegelijkertijd een duurzame toekomst voor de landbouw bevorderen. Het project wordt financieel ondersteund door de Europese Unie vanuit LIFE Integrated Projects. Het is onderdeel van het landelijke programma 'All4biodiversity' waarvan de provincie Zuid-Holland lead-partner is.

In 2022 worden de twee hoofdmaatregelen binnen de pilot in de praktijk gebracht:

- het onderdeel 'waterinfiltratie voor biodiversiteit' waarbij de mogelijkheden worden onderzocht om systemen voor pompgestuurde waterinfiltratie in te zetten ter verhoging van de biodiversiteit
- het onderdeel 'vaste mest / mestscheiding' waarbij diverse systemen voor vaste mest worden onderzocht op positieve effecten op bodemkwaliteit en biodiversiteit

Deze beide maatregelen worden uitgevoerd op verschillende agrarische bedrijven (melkveehouderij) in de Alblasserwaard. Vervolgens wordt in de periode 2022-2025 onderzocht wat de effecten op bodem, biodiversiteit en agrarische bedrijfsvoering zijn. Doel is om hiervan te leren en waar mogelijk de opgedane ervaringen ook op andere bedrijven toe te passen.

Voorwaarde vanuit subsidiegever LIFE IP is, dat de maatregelen volledig worden bekostigd door de provincie Zuid-Holland. Alleen dan kan de provincie aanspraak maken op de 60% cofinanciering vanuit de EU. De provinciale bijdrage (40%) wordt betaald vanuit de middelen voor het programma All4biodiversity waarover GS op 10 november 2020 positief besloten hebben. De aannemers die de inrichtingsmaatregelen uitvoeren worden geselecteerd op basis van een aanbestedingsprocedure. Voor het slagen van de pilot is het van belang dat de agrarische partners gedurende de hele looptijd (dus tot 31 december 2025) het juiste onderhoud en de juiste beheermaatregelen uitvoeren. Hiertoe is een samenwerkingsovereenkomst opgesteld die door de provincie met iedere afzonderlijke partner wordt gesloten. In de overeenkomst zijn ook bepalingen opgenomen over onder meer aansprakelijkheid, het aanvragen van vergunningen en communicatie.

GS hebben op 8 november besloten samenwerkingsovereenkomsten aan te gaan met vijf bedrijven voor het onderdeel waterinfiltratie, en met vier bedrijven voor de bemestingsproef (besluitnummer PZH-2022-817729941). Inmiddels zijn op deze bedrijven de overeengekomen maatregelen uitgevoerd en is het onderzoek naar de effecten op bodem, biodiversiteit en bedrijfsvoering gestart.

Tot nog toe ontbrak in het samenwerkingsverband nog een melkveehouder vanuit DeltaMilk, het collectief dat eigenaar is van zuivelfabriek De Graafstroom die weer de trekker is van de Groene Cirkel Kaas en Bodemdaling. Vanuit de pilot hechten wij er grote waarde aan dat er wel een DeltaMilk-ondernemer meedoet. Dit maakt het namelijk mogelijk om de leerervaringen uit de pilot effectiever te delen met een grotere groep ondernemers voor wie dit wellicht ook interessant is.

Onlangs is overeenstemming bereikt met de firma Kooijman te Giessenburg over deelname aan de pilot. Dit bedrijf is aangesloten bij DeltaMilk, heeft ongeveer 300 koeien en een probeert zoveel mogelijk te werken op basis van gras en ook maïs van eigen grond. Op het bedrijf wordt vanuit de pilot 3,9 hectare waterinfiltratie aangelegd wat hen in staat stelt om in de bedrijfsvoering ook goede leefomstandigheden voor onder meer weidevogels mee te nemen.

Inmiddels hebben diverse gesprekken plaatsgehad met deze ondernemer over de samenwerking en de uitvoering van de pilot. Tijdens het laatste gesprek heeft de heer Kooijman de samenwerkingsovereenkomst ondertekend. De ondertekende overeenkomst is bij dit voorstel voor besluitvorming gevoegd zodat wij deze ook namens de provincie kunnen ondertekenen.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW : € 40.000,00

Programma : Ambitie 5 - Versterken natuur in Zuid-Holland

Financiële risico's : Er zijn geen financiële risico's.

Het hierboven genoemde bedrag past binnen het vastgestelde projectbudget. GS hebben op 10 november 2020 ingestemd met de Grant Agreement voor het programma All4biodiversity waarvan pilot Donkse Laagten onderdeel is. Voor de uitvoering van deze pilot is op basis van dat besluit maximaal €700.000,- beschikbaar waarvan 60% gefinancierd wordt door de EU. De overige middelen worden door de provincie ingebracht vanuit het dwarsdoorsnijdende thema biodiversiteit en op basis van in-kind bijdragen (uren). Voor de uitvoering van de veldmaatregelen binnen de pilot is een bedrag beschikbaar van in totaal €320.000,- (dat is inclusief de hier genoemde € 40.000,-).

Juridisch kader

De cdK is bevoegd om, nadat GS rechtsgeldig hebben besloten, op grond van artikel 176 Provinciewet de juridische binding tot stand te brengen. Op grond van de door de cdK afgegeven machtiging wordt dhr. B.K. Potjer, gedeputeerde Natuur, gemachtigd om de Samenwerkingsovereenkomst LIFE IP All4biodiversity / pilot Donkse Laagten (waterinfiltratie) namens de provincie te ondertekenen.

Door het aangaan van deze samenwerkingsovereenkomsten neemt de provincie de verplichting op zich om de aanleg van waterinfiltratiesystemen en de realisatie van stalaanpassingen op een aantal agrarische bedrijven in de Alblasserwaard te realiseren. Deze verplichting volgde eerder al uit het ondertekenen van de Grant Agreement voor het programma All4biodiversity (d.d. 10 november 2020) en krijgt nu concreet vorm.

Op basis van de Awb artikel 4:21 zou de provincie deze maatregelen in eerste instantie waarschijnlijk via een subsidie hebben gedaan. Echter subsidie vanuit LIFE IP wordt alleen toegekend wanneer de leadpartner – in dit geval de provincie – 100% opdrachtgever is. Om die reden is ervoor gekozen om de maatregelen binnen de pilot volledig in opdracht van de provincie uit te voeren, ook al vindt dit plaats op grondoppervlak van derden.

Gedurende de periode 2022 – 2025 gelden beperkingen in het gebruik van de gerealiseerde maatregelen, met als doel het bevorderen van de biodiversiteit. Als gevolg hiervan heeft de aanleg van het systeem gedurende deze periode naar verwachting een negatieve invloed op het bedrijfsresultaat. Hier staat tegenover dat er in de periode na 2025 geen beperkingen meer gelden in het gebruik, waardoor enig voordeel behaald kan worden (bijvoorbeeld een hogere grasopbrengst). Zonder de bijdrage vanuit LIFE IP All4biodiversity was het systeem er echter op deze bedrijven niet gekomen omdat een afdoende terugverdienmodel vooralsnog ontbreekt. We rekenen daarom in lijn met artikel I.13 uit de Grant Agreement van LIFE de gehele investering toe aan het project. Er worden geen resterende afschrijvingskosten doorbelast aan de boer.

Article I.13 – Eligibility of durable goods costs

As an exception to Article II.19.2(c), the full cost of purchase of equipment is eligible, subject to the following conditions:

- a) For LIFE Integrated projects, the purchase costs incurred for durable goods by public authorities or non-profit organisations (also referred to as non-governmental / non-commercial organisations), intrinsically connected with the implementation of the project and used to a significant degree within its duration shall be considered eligible in full. Such eligibility shall be subject to the coordinating beneficiary and associated beneficiaries undertaking to continue to assign these goods definitively and exclusively to activities implementing the targeted plan beyond the end of the integrated project co-financed under LIFE.*
- b) (...)*

2 Voorafgaande besluitvorming

Op 18 februari 2020 stemden Gedeputeerde Staten in om als Lead Partner de subsidieaanvraag LIFE IP All4Biodiversity in te dienen. Tevens hebben Gedeputeerde Staten daarbij ingestemd met het Full Proposal LIFE IP All4Biodiversity.

Bij besluit van 10 november 2020 hebben GS de Grant Agreement vastgesteld die door de provincie Zuid-Holland met alle overige partners gesloten is. Dit besluit is de formele basis onder de samenwerking binnen LIFE IP All4biodiversity en daarmee ook onder pilot De Donkse Laagten.

GS hebben tijdens de vergadering van 8 november 2022 ingestemd met het aangaan van de samenwerkingsovereenkomsten met in totaal acht boerenbedrijven in de Alblasserwaard in het kader van pilot Donkse Laagten (besluitnummer PZH-2022-817729941). Het gaat om vijf deelnemers waterinfiltratie en vier deelnemers voor de bemestingsproef. Eén bedrijf doet mee aan beide onderdelen.

3 Proces

De maatregelen die binnen de pilot LIFE IP All4biodiversity / Donkse Laagten worden uitgevoerd zijn geselecteerd op basis van gesprekken met de partners van de pilot, en op basis van de resultaten van een ecologische nulmeting. Op basis van alle beschikbare informatie zijn kansrijke maatregelen en locaties bepaald om de biodiversiteit in en rond natuurgebied Donkse Laagten te verhogen. Via een

aanbestedingsprocedure zijn de partijen geselecteerd die de systemen voor pompgestuurde waterinfiltratie aanleggen respectievelijk de stalombouw voor het werken met vaste mest realiseren. Definitieve gunning heeft plaatsgehad op 3 oktober. In het najaar van 2022 zijn de waterinfiltratiesystemen op de eerste vijf bedrijven aangelegd. De stalombouw bij één van de deelnemende bedrijven aan de bemestingsproef is ook in het najaar van 2022 gestart. Dit voorjaar als de koeien naar buiten zijn worden de laatste aanpassingen aan de stal uitgevoerd.

De aannemer die de waterinfiltratiesystemen aanlegt heeft nog enige ruimte binnen de lopende opdracht om het systeem op het zesde bedrijf aan te leggen doordat een eerdere deelnemer afviel. Echter omdat het om meer hectares gaat op het bedrijf dat nu aan de proef wordt toegevoegd en omdat de aannemer extra kosten maakt voor aanvoer van het materieel is een aanvullende investering nodig.

De monitoring van de bodemkwaliteit en de biodiversiteit en de gevolgen voor bedrijfsvoering vindt plaats in de periode januari 2023 – december 2025. Verslaglegging volgt uiterlijk in december 2025 maar aangestuurd wordt op het publiceren van tussentijdse resultaten waarmee agrariërs en natuurbeschermers al eerder hun voordeel kunnen doen in de Alblasserwaard of andere regio's. Om het delen van de opgedane kennis maximaal te ondersteunen sluiten we aan bij lopende trajecten zoals de Groene Cirkel Kaas en Bodemdaling, het living lab Alblasserwaard en de gebiedsdeal Alblasserwaard.

Relatie met NPLG

Op het moment dat de EU het 'Full Proposal All4Biodiversity' in 2020 accordeerde was er nog geen sprake van het Programma Natuur of het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Inmiddels zien we dat de grote opgaven voor Nederland zich de komende decennia concentreren in het landelijk gebied. Het programma All4Biodiversity is hierop aangepast. In de vervolgfase van het programma wordt de toolbox verder aangescherpt en breed gedeeld met het netwerk via trainingen, communicatie en andere vormen van kennisoverdracht. Doel is dat daarmee de inzichten uit All4Biodiversity in alle Natura 2000 gebieden in Nederland toegepast kunnen worden. Maar uiteraard zijn de resultaten van toepassing op alle projecten gebiedsgerichte aanpak waaronder NPLG en stikstof. Specifiek voor Zuid-Holland is het voornemen om voor de volgende fase vanuit All4Biodiversity een provinciaal adviseur / ambassadeur aan te stellen. Daarnaast worden vanuit de pilot Donkse Laagten momenteel concrete stappen gezet om de opgebouwde kennis ook binnen de Groene Cirkel Kaas en Bodemdaling verder van nut te laten zijn.

4 Participatie en rolneming

De totstandkoming van het programma LIFE IP All4Biodiversity heeft in nauwe samenwerking met onder anderen provincies, natuurbeheerders en agrarische collectieven plaatsgevonden. Specifieke voorwaarde van de Europese Commissie is dat voor dit project de samenwerking van alle betrokken partijen een centrale plaats krijgt. De maatregelen die binnen pilot Donkse Laagten in de praktijk worden onderzocht zijn tot stand gekomen in samenwerking met Staatsbosbeheer, het Agrarisch Collectief Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, de Groene Cirkel Kaas en Bodemdaling en Waterschap Rivierenland. Voor de ecologische nulmeting is samenwerking gezocht met het regionale netwerk 'Groen Verbindt' waarin verschillende natuurorganisaties en onderwijsinstellingen vertegenwoordigd

zijn. Het onderdeel monitoring binnen deze pilot wordt ingevuld door Wageningen Universiteit en Research en door Naturalis.

5 Communicatiestrategie

Actieve communicatie over de biodiversiteitsdoelen, de maatregelen en de resultaten is een belangrijk onderdeel van pilot LIFE IP All4biodiversity / Donkse Laagten. Onder leiding van de provincie Zuid-Holland is een communicatiestrategie uitgewerkt die voorziet in het delen van de opgebouwde kennis met geïnteresseerden en belanghebbenden. Voor het zomerreces is een update over het project gedeeld met PS. Op 10 maart was er een werkbezoek met een delegatie vanuit de subsidiegever en met de landelijke en regionale partners van All4Biodiversity. Hierover zijn via sociale media en in de lokale krant berichten gedeeld.

Omdat het in dit geval om een aanvullend besluit gaat is geen actieve communicatie voorzien.